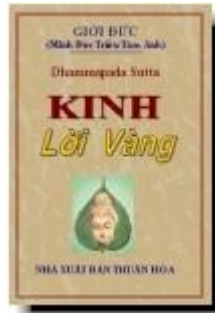

Kinh Lời Vàng

Thi hóa Dhammapada Sutta
Tỳ kheo Giới Đức (Minh Đức - Triều Tâm Ảnh)
Huyền Không, Huế, 1995

---000---

Nguồn

<http://www.thuvienhoasen.org>

Chuyển sang ebook 2-7-2009

Người thực hiện : Nam Thiên - namthien@gmail.com

[Link Audio Tại Website http://www.phatphaponline.org](http://www.phatphaponline.org)

Mục Lục

PHẦN 1

- I. SONG YẾU
- II. KHÔNG PHÓNG DẬT
- III. TÂM
- IV. HOA
- V. KẼ NGU
- VI. HIỀN TRÍ
- VII. A-LA-HÁN
- VIII. NGÀN
- IX. ÁC
- X. HÌNH PHẬT

PHẦN 2

- XI. PHẨM GIÀ
- XII. TỰ NGÃ
- XIII. THẾ GIAN
- XIV. PHẬT-ĐÀ
- XV. AN LẠC
- XVI. HỖ ÁI
- XVII. PHẦN NỘ
- XVIII. CẦU UẾ
- XIX. PHÁP TRỤ

XX. ĐẠO
PHẦN 3
XXI. TẬP LỤC
XXII. ĐỊA NGỤC
XXIII. VOI
XXIV. THAM ÁI
XXV. TỶ KHEO
XXVI. BÀ-LA-MÔN

---o0o---

PHẦN 1

I. SONG YẾU

1.

Các pháp do ý dẫn đầu
Ý chủ, ý tạo bắt cầu đưa duyên
Nói, làm với ý chẳng hiền
Bánh xe, bò kéo khổ liền theo sau!

2.

Các pháp do ý dẫn đầu
Ý chủ, ý tạo bắt cầu đưa duyên
Nói, làm với ý tốt hiền
Như hình dọi bóng vui liền theo sau!

3.

"Nó đánh, nó cướp của tôi!
Lại còn nhục mạ lắm lời đấng cay!"
Ai mà ôm ấp niệm này
Lửa phiền thiêu đốt thảng ngày chẳng nguôi!

4.

"Nó đánh, nó cướp của tôi!
Lại còn nhục mạ lắm lời đấng cay!"
Người không ôm giữ niệm này,
Lửa phiền chột tắt khổ rày tự tiêu!

5.

Nếu ai lấy oán báo thù

Oan oan tương báo thiên thu hăng sầu
Từ tâm định luật nhiệm màu
Lấy ân báo oán còn đâu oán thù?

6.

Luận tranh chằng có ích gì!
Tranh cường, hiếu thắng lắm khi phiền hà
Ai người suy gẫm sâu xa
Nói năng tự chế, bất hòa lặng yên!

7.

Người hăng say đắm lục trần
Uống ăn vô độ trăm phần dễ duôi!
Ma vương chúng vỗ tay cười
Cây cảnh mêm yếu toi bởi gió lay!

8.

Người hăng quán niệm tự thân
Uống ăn tiết độ tinh cần sớm hôm
Ma vương đâu dễ khinh lòn
Gió qua núi đá chằng sòn, chằng lay!

9.

Người không tự chế, không chơn
Người mà tâm địa chằng hơn thế phàm!
Làm sao xứng mặc y vàng?
Làm sao xứng đáng dự hàng Sa-môn?

10.

Người mà nhẫn nại tu hành
Nghiêm trì giới luật cao thanh rõ ràng
Khen thay! khéo mặc y vàng?
Khen thay! xứng đáng dự hàng Sa - môn

11.

Phi chơn lại tưởng chánh chơn
Chánh chơn lại tưởng phi chơn, đó là:
Duy trì ác kiến, ác tà
Ngu nhân nào thấy tinh hoa pháp mầu!

12.

Chánh chơn thấy rõ chánh chơn
Phi chơn thấy rõ phi chơn, mới là:
Lìa xa ác kiến, ác tà
Trí nhân dễ ngộ tinh hoa pháp mầu!

13.14.

Nhà ai vụng lợp, mưa tuôn!
Tâm người kém hạnh dễ luôn ái tham
Mái tranh che đậy kỹ càng
Tâm người khéo giữ, đục phàm khó xen!

15.

Đây hoi quá, kia ăn năn
Tâm người ác hạnh hai đặng chẳng vui
Bất an, ưu não rồi bởi
Mắt nhìn khổ báo, Phật, trời thờ than!

16.

Đây hoan hỷ, kia hỷ hoan
Tâm người thiện hạnh mọi đàng mọi vui
An vui, hoa nở, nụ cười
Mắt nhìn phước sự thành thoi, nhẹ nhàng!

17.

Đây đau khổ, kia khổ đau
Tâm người ác hạnh
muộn sầu thảm thương
Thờ than nghiệp dữ đã vương
Chết vào khổ cảnh đoạn trường,
than hơn!

18.

Đây hạnh phúc, kia an vui
Tâm người thiện hạnh rạng ngời hân hoan
Đã mừng gieo được phước vàng
Sanh vào tiên cảnh lại càng mừng hơn!

19.

Suốt thông kinh luật mặc dầu
Nếu không hành đạo đếm trâu, đếm bò!

Dễ đuôi, tự mãn, nằm co!
Qua miền siêu thoát gọi ò, ai ò?

20.

Ít thông kinh luật mặc dầu
Nếu chuyên hành đạo tìm câu sửa mình
Sống đời chánh hạnh, quang minh
Qua miền siêu thoát, vô sinh, hưởng nhàn!

---o0o---

II. KHÔNG PHÓNG DẬ

21.

Con đường phóng dật: nguy nan!
Con đường tỉnh thức: vinh quang đời đời
Buông lung là kẻ chết rồi
Pháp mầu bất tử đợi người cần chuyên!

22.

Trí nhân thấy rõ cơ duyên
Nhiếp tâm kiên định vẫy thuyền sang sông!
An vui, hoan hỷ tự lòng
Dự vào cảnh giới thanh trong thánh mầu!

23.

Trí nhân tinh tấn thiền hành
Kiên trì, nỗ lực duyên sanh Niết bàn
Ma vương khó buộc, khó ràng
Tự do tối thượng thênh thang bến bờ!

24.

Tỉnh cần, chánh niệm hồi ai!
Giữ gìn tịnh hạnh trong ngoài chăm chuyên
tự điều, theo pháp sống thiền
Nỗ lực sung mãn thiện hiền tấn tăng!

25.

Sống không phóng dật, kiên trì
Tự điều, tự chế thường khi mới là!

Chí người thiện trí cao xa
Xây hòn đảo lớn, quê nhà trú thân!

26.

Si mê, cuồng sĩ buông lung
Riêng người thiện trí canh chừng niệm tâm
Tâm tâm, niệm niệm tinh cần
Giữ gìn kho báu thể nhân để gì!

27.

Người không phóng dật, dễ duôi
Người không mê đắm niềm vui dục trần
Tỉnh thức, thiên quán tinh cần
Sẽ hái, sẽ gặt phước phần sum suê!

28.

Niệm tâm: phóng dật lùi xa
Thoát khỏi phiền não - binh ma cuối đèo!
Cao sơn, trí tuệ khéo trèo
Vô minh, đau khổ - nằm queo đám người!

29.

Trú niệm giữa kẻ buông lung
Tỉnh thức giữa đám mê mung, loạn cuồng
Như con tuấn mã kiên cường
Sau lưng bỏ lại lươn ươn ngựa hèn!

30.

Chỉ nhờ đức tánh tinh cần
Đế thích cai quản bốn tầng Thiên vương
Dễ duôi thiên hạ khinh thường
Tinh cần mãi được tán dương đời đời!

31.

Tỷ - kheo vui thích tinh cần
Sợ hãi phóng dật, niệm tâm canh chừng
Bước đi như đám lửa hùng
Thieu bao phiền não kiết thừng¹ tiêu tan!

32.

Tỷ kheo vui thích tinh cần

Sợ hãi phóng dật, chuyên tâm quán thiền
Khỏi rơi, đọa xuống các miền
Vị ấy nhất định kê bên Niết bàn!

---o0o---

III. TÂM

33.

Khó thay! trì nhiếp tâm người
Chập chòn, dao động vạn đời không yên!
Thợ tài uốn thẳng cây tên
Giữ tâm cũng vậy, thiện hiền khéo tu!

34.

Cá kia quăng bỏ lên bờ
Vẫy vùng, hốt hoảng đợi giờ chết thôi!
Cho hay, tâm lạc chợ đời
Cũng dường như thế ấy, hãy rời dục tham!

35.

Tâm ta khinh động bất an
Kiếm tìm dục lạc chạy quàng, chạy xiêng
Lành thay! chế ngự thành hiền
Tâm được điều phục thuốc tiên chẳng màng!

36.

Tâm ta tế nhị vô cùng
Dễ nào thấy biết, canh chừng làm sao?
Kiếm tìm dục lạc xôn xao
Tâm được phòng hộ xiết bao phước lành!

37.

Xa xôi diệu vợi lẽ trình
Đến đi đơn độc ẩn mình hang sâu²
Điều tâm: hạnh phúc cơ mâu
Vui sao! thoát khỏi ma đầu sáu tay!³

38.

Tâm chưa an trú vững vàng
Làm sao chánh pháp dễ dàng liễu tri?

Niềm tin rung động từng khi
Trí tuệ như vậy mong chi thành toàn?!

39.

Tâm không ái dục đầy tràn
Tâm không sân hận chẳng mang lửa phiền
Vượt lên thiện, ác đôi miền
Bậc luôn tỉnh giác chẳng hiểm sợ chi!

40.

Thân này gôm sứ mỏng mảnh
Tâm này kiên cố thủ thành chống ma!
Gươm vàng trí tuệ vung ra
Giữ gìn chiến thắng một tòa "vô tham"!

41.

Mai kia thương xót thân này
Năm vùi đất lạnh tháng ngày nắng mưa
Vô tri một đống thịt thừa
Gỗ mùn vô dụng xẻ cưa làm gì?

42.

Kẻ thù hiểm hại kẻ thù
Oan gia chước hiểm báo cừu oan gia
Ghê hơn, tâm hướng ác tà
Vạn lần nguy khốn cho ta, cho người

43.

Điều mà quyền thuộc mẹ cha
Chẳng thể làm được cho ta, cho người
Nhưng tâm chân chánh hướng rồi
Thành tựu tốt đẹp vẹn mười, vẹn trăm!

---o0o---

IV. HOA

44.

Ai người thấu triệt "cái Ta"?
Thấu triệt thiên giới, Dạ-ma các hàng?

Ai người khéo giăng Con đàn?
Nhu tay thiện xảo kết tràng hoa tươi?

45.

Ai người chinh phục "cái Ta"?
Chinh phục thiên giới, dạ ma các hàng?
Bậc "Hữu học" khéo Con đàn,
Nhu tay thiện xảo kết tràng hoa tươi.

46.

Thân như bọt nước đầu ghềnh
Rỗng không, huyền ảo diệt sinh vậy mà!
Trượng phu bẻ gãy tên hoa
Vượt lên tầm mắt Tử ma khó tìm!

47.

Ai còn thu nhật hoa hương
Đắm si, tham nhiễm bên đường, biết hay?
Tử thần mang kẻ ấy ngay
Nhu cơn lũ cuốn ngủ say cả làng!

48.

Ai còn thu nhật hoa hương
Đắm say, tham nhiễm bên đường chẳng thôi?
Coi chừng thần chết tới nơi.
Bắt làm nô lệ rồi đòi kẻ ngu!

49.

Nhu ong kiếm tí mật thôi
Sắc hương chẳng hại lá chồi cũng không!
Khẽ khàng chút nhụy lót lòng
Bậc thánh cũng vậy, thông dong vào làng!

50.

Lỗi người tìm trách sao nên?
Dầu phải, dầu quấy chen xen chẳng gì?
Gẫm ta làm được điều chi?
Lặng im, tự kiểm, tu trì mới hay!

51.

Hoa kia đẹp để đường bao!

Sắc màu tươi thắm, nhưng nào có hương!
Ngôn lời dẹt gấm thêu chương,
Không hành, chỉ nói là phường bỏ đi!

52.

Hoa kia đẹp đẽ dường bao!
Sắc màu đã thắm lại ngào ngạt hương!
Ngôn lời trong sáng như gương
Nói làm là một văn chương dám bì!

53.

Đó đây lác đác đầu cành
Hái tìm từng đóa xâu thành tràng hoa
Chúng sanh giữa cõi ta bà
Việc lành thu góp, kết tòa thiện tâm!

54.

Hương thơm tôi thắng diệu hoa
Làm sao ngược gió bay xa mọi đường?
Hương thơm đức hạnh phi thường
Xông bay khắp cả muôn phương ngát ngào!

55.

Hương sen, hương lý, hương trầm
Già la cùng với chiêm đàn thắng hương
Dẫu thơm, nhưng chẳng phi thường
Hương người đức hạnh so lòng dễ đâu!

56.

Hương sen, hương lý, hương trầm
Già la cùng với Chiên đàn thắng hương
Hương người đức hạnh phi thường,
Xông bay bốn cõi thiên vương ngát ngào!

57.

Ai người trú niệm tinh cần
Ai người siêu thoát dự phần vô vi?
Ai người đức hạnh, chánh tri?
Ma vương chẳng thấy đường đi, lối về

58.59.

Hoa sen dễ mến, dễ ưa
Mọc lên giữa đồng bùn nhơ vệ đường
Môn đệ đức Chuyển pháp vương
Trí tuệ chiếu sáng khắp phường tối tăm!

---o0o---

V. KẼ NGU

60.

Người mắt ngủ thấy đêm dài
Đường xa mệt mỏi đôi vai lữ hành
Ngu nhân chẳng thấy pháp lành
Luân hồi nào biết mối manh nẻo về! (*Viên Minh*)

61.

Xa xôi thiên ý lữ trình
Không gặp đồng đạo bằng mình hoặc hơn
Thà rằng vững bước cô đơn
Chẳng nên bè bạn với phường ngu si!

62.

Con Tôi, tài sản của tôi!
Đó là ưu nã Cho người cuồng si
Trong "ta", "ta" ấy có gì!
Tài sản, con cái khác chi mộng trường!

63.

Người ngu xin hãy biết mình!
Thà rằng như vậy thông minh mấy phần
Ngu si lại tưởng trí nhân
Vớ kẻ như vậy vạ lằn chí ngu!

64.

Người ngu cho dầu trọn đời
Sống gàn trí giả uổng lời cao siêu
Không hành chánh pháp nửa điều
Muõng canh nào biết trong niêu vị gì!

65.

Phút giây thân cận đại hiền
Với người hữu trí là duyên vạn đời
Thấy ngay chánh pháp tuyệt vời
Lưỡi kia nếm thưởng biết nồi canh ngon!

66.

Oi người thiếu trí đại ngu!
Lại xem "tự ngã" kẻ thù, khôn thay!
Trở đi, lộn lại cõi này
Mãi tạo ác nghiệp, Khổ rày ai mang?!

67.

Ác nghiệp là nghiệp chẳng lành
Ăn năn, hối quá phát sanh lòng người
Đến khi quả dữ chín muồi
Lệ tuôn đầy mặt lạy trời khóc mưa!

68.

Thiện nghiệp là nghiệp tốt lành
Thỏa thích, mát mẻ phát sanh lòng người
Đến khi lạc báo chín muồi
Thọ hưởng quả phúc, nói cười hân hoan!

69.

Ác hạnh ngọt ngào như đường!
Người ngu nghĩ vậy quả thường chưa sanh!
Đến khi ác báo đành rành
Than trời, trách Phật, khổ thành khổ hơn!

70.

Người ngu ngày lại qua ngày
Chỉ dùng vật thực cở rầy chút gì!
Phép tu khổ hạnh sao bì?
Một phần mười sáu liễu tri pháp hành!

71.

Ác hạnh không tạo quả ngay
Tựa như sữa nọ sớm ngày chưa đông!
Nghiệp kia theo kẻ cuông nông
Dưới tro, âm i than hồng biết chẳng?

72.

Người ngu sa đọa tâm hồn
Trí thức hái lượm cúi luôn công danh
Đầu to bửa nát tan tành!
Hoa hương úa rã cây cảnh thảm thương!

Trong sự sụp đổ của mình
Hái thâu kiên thức góp kinh nghiệm đời
Người ngu đâu biết, than ôi!
Chính chúng bửa nát bể hai cái đầu!

73.

Người ngu cuồng vọng tiếng tăm
Muốn ngồi trên trước chư Tăng thánh, phàm
Quyền uy tu viện cao sang!
Muốn người đưa đón lọng vàng, lọng hoa!

74.

Người ngu "tự ngã" phô trương
Cướp công đồng đạo nêu gương mình làm!
Ưu sai, ưa lệnh rắp hàng
Mạn cuồng tăng thượng, ái tham lũ dòng!

75.

Con đường lợi lộc trần gian
Con đường vô dục, Niết bàn, vốn hai!
Sa môn đâu dễ đắm mùi
Khởi tâm nhàm chán xa rời mỗi câu!

---o0o---

VI. HIỀN TRÍ

76.

Thiện hiền điểm lỗi cho ta
Điều cần sai sửa, điều chưa thành toàn
Ví như chỉ chỗ chôn vàng
bạn người như vậy, tốt càng tốt hơn!

77.

Ai khuyên kẻ khác làm lành

Ngăn ngừa niệm dữ, pháp hành gắng tu
Người hiền cảm kích kính yêu
Còn người xấu ác ra điều chẳng ưa!

78.

Với người xấu ác, không thân!
Với người ti tiện, lại cần tránh xa!
Người hiền, bạn tốt mới là
Thượng nhân cao quý điểm hoa lòng mình!

79.

Vui thay! giáo pháp thấm nhuần
Vui thay! hỷ lạc thân tâm nhẹ nhàng!
tri nhân thỏa thích Con đường
của đức Đại Giác xiển dương cứu đời!

80.

Đào mương dẫn nước, khéo thay!
Mũi tên cong vạy uốn ngay, chẳng phiền
Gỗ vênh thợ mộc đẽo liền
Khiển tà thành chánh, trí hiền nhiếp tâm!

81.

Ví như tảng đá kiên trì
Gió cuồng tám hướng dễ gì chuyển lay!
Tiếng đời chê dờ, khen hay!
Không làm chao động, đôi mày trí nhân! (*Tâm Cao*)

82.

Ví như hồ nước thăm sâu
Lặng yên, trong suốt chẳng màu bọt nơ!
Lòng người trí giả lặng tờ
Khi nghe diệu pháp bến bờ như nhiên!

83.

Người hiền - tất cả xả ly
Thánh nơn: dục ái, đắm si, chẳng bàn!
Dầu cho cảm thọ khổ nòn
Vui buồn, thiện trí đâu màng để tâm!

84.

Chẳng vì mình, chẳng vì người
Chẳng vì con cái lộc tài trăm xe:
làm điều bất chánh đáng chê!
Bậc trí như vậy, bỏ đề nở bông!

Chẳng vì mình, chẳng vì người
Chẳng vì sự nghiệp, tiếng đời công danh:
bởi do bất chánh mà thành!
Bậc trí như vậy, đạo hành viên dung!

85.

Giữa đám nhân loại dật dờ
May ra ít kẻ vượt bờ bến mê!
Phân đông cười, khóc ê chề
Tâm hồn rách nát kéo lê bờ này!

Phân đông nhân loại dật dờ
Sống say, chết mộng bên bờ bến mê!
Quần quanh, xuôi ngược ê chề
Đảo điên, tất bật kéo lê bờ này!

86.

Những ai tinh tấn tu trì
Đúng lời chánh pháp, khéo tri, khéo hành
Vượt qua dục vọng, tử sanh
Thuyền xuôi giác ngộ, mây lành đón đưa!

87.

Bỏ nhà, mây trắng ra đi
Thong dong muôn sự, viễn ly thế tình
Pháp đen, pháp trắng phân minh
Tìm trong an lạc câu kinh khước từ

88.

Phất tay sở hữu riêng tư
Cầu vui tịch tịnh chân như Niết bàn
Gỡ bao chướng ngại sân tham
Nhiễm ô thanh lọc xứng làm Sa môn

89.

Khéo thay! tu tập giác chi!
Lành thay! chánh hạnh, nhiếp trì bền tâm!
Người không ô nhiễm dục trần
Sống đời sáng chói, Niết bàn, ở đây!

---o0o---

VII. A-LA-HÁN

90.

Trải qua suốt cuộc hành trình
Ưu phiền chám dứt khổ hình tiêu tan!
Cởi bao triền phược buộc ràng
Sống đời siêu thoát, lửa tàn vùi tro!

91.

Sa môn chánh niệm kiên trì
Lìa mọi trú xứ ra đi nhẹ nhàng!
Ngõng trời cất cánh thênh thang
Ao hồ bỏ lại, mây ngàn thông dong!
Chim có tổ, cáo có hang
Lìa mọi trú xứ gót chàng sa môn
Non xanh, mây trắng: tâm hồn
Rỗng không muôn sự, cô đơn dặm ngoài!

92.

Rỗng rang tư hữu ra đi
Uống ăn biết đủ có chi phải bàn?
Lòng không, vô tướng nhẹ nhàng
Chim trời giải thoát, non ngàn tìm đâu?

93.

Sa môn lậu hoặc đoạn ly
Uống ăn chẳng đắm có chi phải bàn?
Lòng không, vô tướng nhẹ nhàng
Chim trời giải thoát, non ngàn tìm đâu?

94.

Ví như tuấn mã luyện thành
Lục căn chế ngự xứng danh trượng tông!

Nhiễm ô, ngã mạn tiêu vong
Chư thiên mến mộ giống dòng sa môn!

95.

Đất kia cau mặt bao giờ?
Trụ đồng kiên cố, ao hồ lặng thình!
Sa môn tâm ý quân bình
Lang thang vô định, tái sinh nào còn?

96.

Tâm an thì nghiệp cũng an
Lời ăn, tiếng nói lại càng an hơn!
Sống đời hiểu biết chánh chơn
Thanh bình, siêu thoát sa môn Phật đà!

97.

Chỉ tin giác ngộ, chánh tri
Chẳng tin ai khác, an vi tự lòng
Cắt lia hệ lụy trần hồng
Xả ly tối thượng, hư không cũng từ!

98.

Thị phùng, làng mạc, rừng sâu
Non cao, lũng thấp hoặc đầu mặc dù
Nơi nào bậc thánh ngụ cư
Ở đấy khả ái, an như tuyết vôi!

99.

Rừng sâu khả ái vô cùng
Chỗ người phạm tục ngại ngừng bước chân
Vì không tìm kiếm đục trần
Bậc "ly tham" sống mười phần hân hoan!

---o0o---

VIII. NGÀN

100.

Dẫu cho ngôn ngữ trăm ngàn
Nói điều vô ích: chỉ bàn sông trôi!

Tốt hơn: ít chữ, ít lời!
Nghe xong tịnh lạc sống đời vô ưu!

101.

Chữ câu ngàn vạn ích gì
Trăm kinh nói mãi lắm khi loạn mù
Một câu có ích, cho dù
Nghe xong tịnh lạc an như đời đời!

102.

Trăm câu đọc tụng ích gì
Máy móc, nhái lại khác chi vẹt, nhồng!
Một lời Phật pháp chánh tông
Nghe xong tịnh lạc trú dòng bất lai!

103.104.105.

Vẽ vang tự thắng chính mình
Khó hơn ngàn vạn chiến binh sa trường!
Chư thiên, phạm đế, ma vương
Làm sao thắng kẻ "tự thường thắng y"?

106.

Trăm năm bỏ cả thời gian
Chí thành tế tự núi vàng, rừng châu!
Chẳng bằng giấy lát cúi đầu
Cúng dường bậc thánh dày sâu phước lành!

107.

Trăm năm đốt lửa rừng thiêng
Khẩn cầu tế tự triền miên đêm ngày
Chẳng bằng chỉ một phút giây
cúng dường bậc thánh sâu dày phước hơn!

108.

Suốt năm tế vật cúng dường
Để mong phước quả nhờ nương sau này
Phân tư lợi ích chẳng tày
Một lần đánh lễ gót mây thánh hiền!

109.

An vui, sắc đẹp, sống lâu

Dồi dào sức khỏe: bốn câu chúc mừng!
Cho ai kính lễ cúc cung
Những bậc trưởng thượng thuộc dòng sa môn

110.111.

Trăm năm sống có ích gì
Buông lung, phóng dật ác trí, ác tà!
Một ngày trong cõi người ta
Giới định, thiên tuệ - thật là tốt hơn!

112.

Trăm năm sống có ích gì
Để đuôi biếng nhác - li bì xác thân!
Khởi tâm nỗ lực tinh cần
Một ngày như vậy, muôn phần tốt hơn!

113.

Trăm năm sống có ích gì
Pháp đi, pháp đến - vô tri chẳng tường
Một ngày, quả thật khó lường
Thấy pháp sanh diệt, vô thường ra sao!?

114.115.

Trăm năm sống có ích gì
Chẳng thấy bắt - tử vô vi pháp hành
Một ngày quả thật trọn lành!
Sống đời chứng ngộ vô sanh Niết bàn!

---o0o---

IX. ÁC

116.

Mau mau làm các việc lành
Mau mau ngăn ác phát sanh tâm người
Tâm người vốn thật dễ duôi
Nếu chậm thiện nghiệp, ác chồi ló ra!

117.

Hỡi ai điều ác lỡ làm
lặp đi lặp lại dễ dàng thành quen

Điều ác, thỏa thích chẳng nên!
Chứa ác thọ khổ, lời khuyên đạo vàng!

118.

Hỡi ai hoan hỷ làm lành
Hãy nên tiếp tục cho thành thói quen!
Điều làm thỏa thích, rất nên!
Chứa thiện được lạc, lời khuyên đạo vàng!

119.

Người kia làm ác, nghĩ rằng:
Làm ác được tốt được hằng an vui!
Đến khi quả dữ chín muồi
Khổ đau họa hại rồi đời kẻ ngu!

120.

Người kia làm thiện lâu ngày
Vẫn gặp đau khổ vẫn hay than phiền
Đủ duyên, quả tốt đến liền
An vui hạnh phúc, thiện hiền mền ưa!

121.

Nước rơi từng giọt giọt thôi
Lâu ngày chày tháng đến hồi tràn lu
Chút chút việc ác, mặc dù!
Ngày qua, tháng lại người ngu ác đầy!

122.

Nước rơi từng giọt giọt thôi
Khe mương trăm nẻo đến hồi thành sông!
Chút chút việc thiện nhẹ bông
Mai kia vô lượng hư không cũng tràn!

123.

Thương buôn lăm bạc, nhiều tiền
Đồng hành ít ỏi tránh miền hiểm hoang!
Muốn sống, thuốc độc chớ quàng!
Lánh ác, cũng vậy, rõ ràng là khôn!

124.

Tay ta nếu chẳng vết thương

Dầu cầm thuốc độc chẳng phương hại gì
 Ác kia vô hiệu tức thì
Vớ người hiền sĩ thường khi niệm lành!

125.

Sống đời đạo hạnh thiêng liêng
Nếu ai hiểm hại không điên cũng cuồng!
 Bụi mù tung ngược gió luồng!
Khổ đau dội lại bằng muôn bằng ngàn!

126.

Nhiều kẻ sanh thú thai bào
Bốn đường đau khổ đón chào ác nhân
 Người lành, thiên giới du nhân
còn người vô nhiễm, Niết bàn tĩnh cư

127.

Dầu cho động thăm hang sâu
Hoặc nơi biển cả non đầu, rừng thiêng
 chẳng đâu trốn thoát ưu phiền
Lỡ gieo ác nghiệp khổ liền chạy theo!

Trón vào động thăm hang sâu
 Ẩn trong núi vắng non đầu, trùng khơi
 Có đâu một chỗ trên đời
Mà quả ác nghiệp lại thôi lần tìm!

128.

Trón vào động thăm hang sâu
 Ẩn vào núi vắng, non đầu, trùng khơi
 Có đâu một chỗ trên đời
Tử thân lại chẳng đến lôi kéo về!

---o0o---

X. HÌNH PHẠT

129.

Ai ai cũng sợ gươm đao
Ai ai cũng sợ máu đào tây phơi

Bụng ta suy hiểu bụng người
Chớ nên giết hại, xúi lời giết nhau!

130.

Ai ai cũng sợ gươm đao
Người người mạng sống mong sao bảo toàn
Bụng ta hiểu bụng thế gian
Chớ nên giết hại, xúi bàn giết nhau!

131.132.

Ai ai hạnh phúc cũng cầu
Tại sao đao trượng hại nhau làm gì?
Tìm an mà lại ác tri
Những người như vậy mong chi gặp lành!

133.

Người này thô lỗ, cộc cằn
Người kia trả miếng cũng ngàn ấy thôi!
Khổ thay! phần hận trên đời
Vết thương dao xé: tiếng lời lại qua!

134.

Tự mình nêu biết lặng yên
Không còn oán nộ, chẳng hiềm hại ai
Như chuông đã bể tiếng rồi
Ai mà được vậy, kẻ nơi Niết bàn!

135.

Người chẵn dùng gậy lừa dê
Lừa từng con một đi về núi xa
Tuổi già, sự chết cũng là
Lừa từng mạng sống chúng ta xuống hầm!

136.

Người ngu xằng bậy lỡ làm
vẫn không nhận thức việc làm cuồng si
Nghịệp kia nhân quả tức thì
Bị thiêu, bị nấu có chi phải ngờ!

137.138.139.140.

Dùng đao hại kẻ ""không đao""⁴

Trượng hại ""không trượng"" khác nào tự thiêu!

Ai kia thọ khổ mười điều
Chịu quả khốc liệt cùng nhiều tai ương!
Một là nhức nhối đau thương
Hai là tai biến khôn đường trở xoay
Ba là thương tích mặt mày
Bốn là trọng bệnh thuốc thầy chẳng xong!

Năm là tâm trí loạn cuồng
Sáu, bị hại bởi lực quyền vua quan,
Bảy, chịu trọng tội cáo oan
Tám là gia quyến các hàng phân ly!

Chín là tài sản ra đi
Mười là nhà cửa trà - tì hỏa tai!
Đến khi thọ mạng hết rồi
Chung thân địa ngục, đồng sôi, chảo dầu!

141.

Bằng cách lỏa thể lang thang
Hoặc là bện tóc, tro than trét mình!
Hay là bôi mặt bùn sinh
Hoặc như tuyệt thực tốp hình sậy khô!

Tu gì, đất bản nằm co!
Lấm lem bụi dính phết như dọa người
Ngồi xồm hoặc nhảy loi chơi
Nhịn ăn, nhịn thở sống đời dị nhân!
Ấy là thanh lọc thân tâm?
Hoài nghi trừ diệt, thánh nhân đời này?!
Than ôi! khổ hạnh đặt bày
Nhân khổ, quả khổ- biết hay trí cuồng?!

142.

Người kia dẫu đẹp phục trang
Nhưng đời thanh tịnh tĩnh an tục trần
Sáu căn chế ngự tinh thuần
Sống đời phạm hạnh trong ngàn pha lê

Bước trên chánh đạo mà về
Từ tâm vô lượng chẳng hề trượng đao!

Tỷ kheo, phạm chí khác nào
Sa môn, khát sĩ gọi sao cũng là!

143.

Hiếm thay người ở thế gian
Đã biết tự chế, lại càng tự khiêm
Biết hổ thẹn, thoát chê gièm
Như con tuấn mã tài hiền tránh roi!

144.

Ngựa hiền chỉ thấy bóng roi
Tinh cần, giới đức sáng ngời tín tâm
Định thiền, trạch pháp suy tâm
Kiến tri, đạo hạnh trong ngần như gương
Đủ đầy chánh niệm lên đường
Những người như vậy, tai ương tận lia!

145.

(Giống câu 80)

---o0o---

PHẦN 2

XI. PHẪM GIÀ

146.

Sao còn thích thú vui cười?
Đắm say, khoái lạc khi đời lửa thiêu?
Bao trùm tằm tôi muôn chiều
Không tìm ánh sáng tiêu điều mà về?

147.

Nhìn kìa! thê xác"mê hồn!
Một đồng thịt thối, một hòm đờn đau!
bạn tâm tính việc đâu đâu
Có chi bền vững mà cầu trường sanh?!

148.

Thân này sẽ bị suy già
Thường hay tật bệnh lại hòa uế nhơ
Mỏng manh mạng sống từng giờ
Tử thân bên cửa đợi chờ mang đi!

149.

Mùa thu, nhìn trái bầu khô
Người ta quăng bỏ vật vơ xó đường
Như bồ câu trắng- trắng xương
Quý gì? thích thú, mà trưng mắt nhìn?!

150

Thành trì ngoài đưng thịt xương
Đắp thêm máu thịt, tô hường, quét son!
Mang thêm tật bệnh, tử vong
Chứa đầy ngã mạn, lại gom dối lừa!

151

Xe vua đẹp để dường bao
Trang hoàng lộng lẫy - hư hao đến kỳ
Thân này đến lúc lão suy
Pháp từ bậc thiện, vô vi chẳng già!
Pháp của đức Gotama
Sáng tỏ giáo pháp chan hòa thiện nhân!

152

Kẻ kia kém học, ít nghe
Nở nang, cường tráng to bè như trâu!
Lớn lên, đồng thịt lớn mau
Nhưng mà trí tuệ có đâu lớn cùng!?

153.154

Lang thang bao kiếp luân hồi
Tìm không gặp kẻ xây ngôi nhà này!⁵
Ôi! đời sống thật buồn thay!
Bèo mây bển cũ vẫn xoay lồi về

Hỡi này anh thợ nhà kia!
Rui, mè, kèo, cột gãy lìa nát tan

bao tham ái thấy tiêu tàn
Tâm ta thắng đặng Niết bàn thành thoi! (*Tâm Cao*)

155.156

Trẻ không sớm biết tu hành
Chẳng lo tài sản để dành mai sau!
Cò già ủ rử bên ao
Cá tôm chẳng có xanh xao chết mòn!
Trẻ không sớm biết tu hành
Chẳng lo tài sản để dành mai sau
Như cung vô dụng gãy đầu
Nhìn về dĩ vãng
rầu rầu thở than! (*Tâm Cao*)

---o0o---

XII. TỰ NGÃ

157.

Thương mình phải biết yêu mình
Phải lo kẻ trộm rập rình ngày đêm
Năm canh, sáu khắc chẳng quên
Luôn luôn tỉnh thức kê bên trông chừng! ⁶

158.

Tự mình kiện định không sờn
Tự mình củng cố chánh chơn Con đường
Mới đi giáo hóa muôn phương
Bậc trí như vậy chẳng vương nhiễm gì!

159.

Tự mình hành động thế nào
Mới mong giáo hóa ra sao cho người
Hãy nên chế ngự mình rồi
Mới mong điều phục cõi đời lao xao!

160.

Tự ta nương tựa cho ta
Có ai "y chi"⁷ gần xa mà cầu!
Tự mình điều phục làm đầu
"Y chi" khó được, tu lâu, được rồi!

161.

Việc dữ vốn tự mình sanh
Tự khởi, tự tạo, tự hành ác tri!
Nó nghiền nát kẻ ngu si
Kim cương rạch vết sá gì bảo châu!

162.

Như dây leo mà luvà
Bám ghì, đeo siết - sà là chết dần
Nếu ta quá nhiễm dục trần
Kẻ thù không giết, "tự thân giết mình"!

Như dây leo bám siết cây
Cội cành tàn tạ đợi ngày chết khô
Quá nhiều dục lạc nhiễm ô
Là ta đã tự đào mồ chôn ta!

163.

Những việc xấu quấy đã làm
Những điều tự hại lại càng dễ thôi!
Việc hay, thật khó, than ôi!
Việc lành, việc tốt quá trời khó hơn!

164.

Cũng vì cuồng dại, mê lầm
Người kia phỉ báng diệu âm Phật đà
Cười chê thánh hạnh Tăng già
Miệt thị chánh pháp thật là chua cay!
Bởi do ác kiến sâu dày
Quả kàshà chín, diệt ngay chính mình!

165.

Làm điều ác dữ do ta
Vớ điều ô nhiễm cũng là mình thôi!
Tự tôi "thanh tịnh bởi tôi"
Ai người "thanh tịnh cho người", có đâu!

166.

Không vì an lạc cho đời
Chẳng vì lợi lạc cho người thế gian

Mà quên tôi thượng Con đàng
Mà quên tự lợi: Niết bàn chánh tri!

---o0o---

XIII. THẾ GIAN

167.

Chạy theo phóng dật, chớ nên!
Đua đòi tham vọng thấp hèn, hay chi?
Tin đâu tà kiến ngu si
Quý gì nuôi lớn hữu vi dục trần?!

168.

Có người khát sĩ trang nghiêm
Tri bình chánh hạnh lắng yên tục trần
Giới tâm, tĩnh định tinh cần
Sống đời an lạc: đời gần, đời xa!

169.

Có người khát sĩ trang nghiêm
Tri bình chánh hạnh lắng yên tục trần
Viễn ly tà hạnh, ác nhân
Sống đời an lạc đời gần, đời xa!

170.

Hãy xem bọt nước lao xao!
Hãy nhìn ảo ảnh chiêm bao chập chờn
Thế gian hoa đóm, mộng trường
Thấy được như vậy, tử vương khó dò!

171.

Thế gian đẹp để xiết bao
Long xa mỹ lệ, lụa đào, gấm hương!
Mê nhân chết sống bên đường
Trí nhân thanh thản thấy dường như không!

172.

Trước kia phóng túng, mê mờ
Ngày sau tỉnh niệm hướng bờ giác xa

Đưa tay vén đám mây qua
Vàng trắng ló dạng nguy nga hạ huyền!

173.

Hồi đầu làm các hạnh lành
Xóa mờ ác nghiệp đã sanh thuở nào
Trí nhân chiếu sáng trần lao
Trời quang, mây tạnh- trăng sao đời này!

174.

Thế gian loáng quáng mù manh!
Hiếm thay ít kẻ mắt lành sáng trong!
Lưới trùm, chim khó thoát lồng
Bay lên nhàn cảnh quả không mấy người!

175.

Thiên nga cất cánh thênh thang
Thần thông bay lượn không gian nghìn trùng
Còn đâu cá chậu, chim lồng!
Trí nhân thẳng phục giống dòng ma vương!

176.

Những ai quen thói vọng ngôn
Dừng dưng ác nhỏ lại còn rẻ khinh
Luân hồi, nhân quả không tin
Ác trí như vậy, Ác đim ác thôi!

177.

Làm sao bủn xỉn sanh thiên?
Khen người rộng lượng, kẻ điên, mong gì!
Trí nhân bố thí, xả ly
Hỷ hoan nhân quả có chi phải ngờ!

178.

Địa cầu bá chủ, bá quyền
Hoặc là thượng giới, chư thiên hưởng nhàn
Uy danh vũ trụ vinh vang
Thua xa, xa tí- dự hàng thánh lưu!

---o0o---

XIV. PHẬT-ĐÀ

179.

Vinh thay! Chiến thắng không ngại!
Chiến bất khả bại, chẳng ai sánh cùng!
Vinh thay! Phật giới mênh mông!
Thắng không dấu tích, chân không dấu gì!
Vinh thay! uy lực vô vi
Ma vương theo dõi vết đi thử nào?!

180.

Rối ren, hỗn tạp hết rồi
Ái dục, triền phược kéo lôi ngõ nào?
Đi không dấu tích trần lao
Phật giới tối thượng biết sao mà bàn?
Vinh thay! uy lực vĩnh hằng
Ma vương lần vết xuất phạm được ư?!

181.

Trí nhân vui hạnh khước từ
Tinh cần thiền quán an như lòng mình
chư thiên ái kính hoan nghinh
Phật luôn chánh niệm giác minh tròn đầy!

182.

Hiếm thay! sanh được làm người!
Hiếm thay! sống được một đời lành trong!
Hiếm thay! nghe pháp chánh tông!
Hiếm thay! Vị Phật trần hồng giáng sinh!

183.

Vui thay! điều ác không làm!
Vui thay! Việc thiện lại chăm làm hoài
Tự tâm thanh lọc trong ngoài
Ấy là giáo pháp trọn đời Tôn Sư!

184.

Nhớ xưa: chư Phật lời vàng:
Khổ hạnh: nhẫn nại, Niết bàn tối cao!
Xuất gia không hại người nào
Sa môn chẳng dính trượng đao giữa đời!

185.

Sống đời vô hại, vô vi
Sống đời ẩn dật hộ trì giới căn
Sống đời tiết độ uống ăn
Sống đời tinh niệm Phật hằng ngợi khen!

186.187.

Trận mưa bão bấu đầy tràn
Chẳng làm thỏa mãn dục tham lòng người
Than ôi! dục đắng khó trôi
Dính rây chút ngọt, vui rồi khổ thêm!

Biết vậy, đệ tử thánh hiền
Chẳng tìm thỏa thích triền miên cảnh trời
Chỉ mong ái diệt mà thôi
Niết bàn vắng lặng nghỉ ngơi vẹn toàn!

188.189.190.191.192.

Loài người hoang hốt hãi kinh
Đi tìm nhiều chỗ cho mình tựa nương
Vào nơi cây cối, ruộng vườn
Hoặc là đền tháp, núi rừng, miếu hoang!

Ấy đâu phải chỗ an toàn
Là nơi nương tựa cho hàng trí nhân?
Chẳng đâu thoát khỏi mê trần
Chẳng đâu ẩn trốn dấu chân khổ hình!

Quy y Phật bảo quang vinh
Quy y Pháp bảo cao minh rạng ngời
Quy y Tăng chúng ba đời
Quy y như vậy - chính nơi hướng về!

Chánh tri đâu khổ, đâu mê!
Chánh tri tứ đế, Bồ đề tự tâm!
Lần theo bát chánh, giác phần
Vượt qua khổ nạn, mê tân đời này!

Quy y ấy quả cao dày
Quy y tới thượng đầu tà mà so!

Quy y tận khổ, vô lo!
Quy y chánh tuệ, vẫy ðò sang sông!

193.

Khó thay! có ít hạng người
Trí tuệ cao viễn ra ðời ở ðây!
Chỉ ðâu phúc ðủ, duyên ðầy
Nơi ấy, thiện trí ðợi ngày giáng sinh!

194.

Lành thay! chư Phật giáng sinh!
Lành thay! chánh pháp quang minh ba tòa!
Lành thay! Tăng bảo lục hòa
Lành thay! tứ chúng một nhà ðồng tu!

195.196.

Xứng thay! Bậc ðáng cúng ðường
Thế tôn, môn ðệ các hàng Thịnh vãn!
Quý ngài an tĩnh lục căn
Vượt qua hý luận, tham sân, ñảo phiền
Vô vi, vô úy, tịch nhiên
Cúng ðường như vậy, Vô biên phước mầu

---o0o---

XV. AN LẠC

197.198.199.

Vui thay! sống chẳng hận thù
Giữa người thù hận không thù hận ai!
Vui thay! sống chẳng óm ðau
Giữa người bệnh tật, chẳng ðau óm gì!
Vui thay! sống chẳng rộn ràng
Giữa người bận rộn, chẳng rộn rộn chi!
Vui thay! sống chẳng khát khao
Giữa người khao khát, chẳng khao khát gì!

200.

Vui thay! cảnh giới Như Lai!
Không gì chướng ngại, chẳng gai chướng gì

Dưỡng nuôi phỉ lạc luôn khi
Tựa như thiên xứ các vì quang âm!

201.

Chiến thắng nuôi dưỡng hận thù
Còn kẻ chiến bại khổ sầu chẳng nguôi
Phủ tay thắng bại trên đời
Rõng không vắng lặng - ai ngoài trí nhân?

202.

Lửa nào sánh nổi lửa tham?
Ác nào sánh nổi ác sân hiểm thù?
Khổ bằng ngũ uẩn có như?
Lạc nào đổi được vô dư Niết bàn?

Lửa bằng tham ái, có không?
Ác bằng ác hận - rùa lông dễ tìm!
Khổ bằng ngũ uẩn, khó tin!
Lạc bằng tịch diệt, xem chim mọc sừng!

203.

Tối trọng là bệnh đói ăn
Trầm kha là bệnh các hành rồi ren!
Niết bàn vô thượng, vô phiền
Hưởng vui pháp vị, thánh hiền đời nay!

204.

Không bệnh, lợi ích xiết bao!
Sống đời biết đủ, khác nào được châu!
Tín thành: quyến thuộc hàng đầu
Niềm vui tịch tịnh nhiệm màu chí tôn!

205.

Ném rồi hương vị ẩn cư
Ném qua hương vị an như khó ngờ!
Còn hương vô nhiễm, vô lo?
Có từ giáo pháp, sánh so được nào!

206.

Phúc thay: thấy được thánh nhân
Vì ta hưởng được lạc ân của người

Vui thay! sống ở trên đời
Mà ta chẳng gặp những nòi ngu si!

207.

Người ngu, ai đã sống chung
Phải mang sầu muộn biết chừng nào thôi!
Người ngu, bằng hữu lỡ rồi
Cũng dường như thế kết đôi bạn thù!

208.

Trí nhân, thượng sĩ, thánh nhân
Thông minh, giác tuệ giới phần trang nghiêm
Làm bạn với bậc thiện hiền
Đường trăng sáng rỡ qua miền đầy sao!

---o0o---

XVI. HỠ ÁI

209.

Đáng làm - thì lại bỏ bên!
Chăm chuyên những việc chẳng nên chút nào
Thả cho dục vọng tuôn trào
Quên "con đường giữa", lộn vào dòng mê!
Đã không cố gắng quay về
Lại còn ganh tị cười chê người hiền!

Chánh chơn - thì lại bỏ bên
Chăm chuyên những việc chẳng nên chút nào!
Xa mục đích - dục tuôn rào
Chạy theo những việc tào lao giữa đời
Lại còn dè bỉu, ỉ ôi!
Ty ganh những bậc chẳng rời hướng tu!

210.

Thương yêu thì chớ tìm gần
Còn người mình ghét phải cần tránh mau!
Người thương không gặp thì sầu
Gặp người mình ghét - mây chau ích gì!

211.

Vậy nên chớ có yêu ai
Yêu người mà phải xa người, khổ thay!
Ghét, yêu - là chuyện đặt bày
Người không yêu, ghét - đem ngày vô ưu!

212.213.214.215.216.

Do ái sinh bệnh sầu ưu
Lại sinh sợ hãi lo âu nhiều bề
Ái không đắm, dục không mê
U sầu sợ hãi ê chề trốn xa!

Ái luyện sinh bệnh sầu ưu
Lại sinh sợ hãi lo âu nhiều bề
Người mà ái luyện không mê
U sầu sợ hãi cận kề được đâu!

Hỷ ái sinh bệnh sầu ưu
Lại sinh sợ hãi, lo âu nhiều bề
Người mà hỷ ái không mê
U sầu, sợ hãi - chúng chề dờ môi!

Dục ái sinh bệnh sầu ưu
Lại sinh sợ hãi lo âu nhiều bề
Người mà dục ái không mê
U sầu, sợ hãi chán chề chẳng gần!

Tham ái sinh bệnh sầu ưu
Lại sinh sợ hãi lo âu nhiều bề
Người mà tham ái, không mê
u sầu sợ hãi - đã thê viễn ly!

217.

Giới đức, trí giác trọn lành
Kiên trú giáo pháp, đạo hành viên dung
Làm xong công việc cuối cùng
Trời người ái kính đón mừng hân hoan!

218.

Nguyện thành quả vị "ly ngôn"⁸
Chẳng còn xúc động thánh môn đầu dòng⁹

Tế vi các ái tiêu vong
Những bậc như vậy xứng đồng thượng lưu¹⁰

219.220.

Lâu ngày làm khách ly hương
An toàn trở lại hỏi đường về thăm
Bà con quyến thuộc xa gần
Bạn bè hoan hỉ, thôn lân đón chào!

Ví người hành thiện khác nào
Đời này đời nọ xiết bao phước dành
Đón đưa tốt đẹp an lành
Bà con thân thuộc chân thành mừng vui!

---o0o---

XVII. PHẦN NỘ

221.

Bước qua phần nộ, ngã kiêu
Cắt lia ràng buộc Kết neo phận đời
Danh tâm, sắc tướng xa rời
Khỏ nào theo, gót người vô sân? 222.
Tâm sân bộc phát rất nhanh
Chiếc xe trượt dốc hãm phanh khó chừ!
Có người chế ngự được ư?
Nhu Lai sẽ gọi trượng phu đời này!

Ai người chặn được tâm sân
Nhu dừng ngay lại xe lăn trượt bờ
Đánh xe thiện xảo chẳng ngờ
Còn bao kẻ khác cầm hồ giây cương!

223.

Không sân chế ngự hận sân
Vớ điều xấu ác phải cần tốt, vui
Xả ly thắng niệm kiết còi
Lấy lòng chân thật cứu nòi dối gian!

224.

Chân thật là đức làm đầu

Chẳng nên phần hận là câu nằm lòng
Dầu nghèo vẫn chẳng rít rong
Ba điều tốt ấy - thông dong cảnh trời!

225.

Hãy xem những bậc Hiền nhơn
Nói, làm, suy nghĩ chánh nhơn chế mình
Thấm sâu trạng thái quang minh
Chẳng sàu, chẳng muộn vô sinh Niết bàn!

226.

Niệm niệm tỉnh giác ngày đêm
Kỷ cương, tự chế tinh chuyên pháp hành
Tâm chơn hướng cõi Vô sanh
Bao nhiêu lậu hoặc tan tành còn đâu!

227.228.229.230.

Nên biết, này a tu la!
Đời này cũng vậy, đời qua khác gì
Ngôi im là bị chúng nghi!
Nói nhiều liền bị chúng khi lăm lời

Nói vừa cũng bị chê cười
Nói ít vẫn bị miệng người thế gian!
Tuy nhiên, định luật bất toàn
Không đâu có kẻ được hoàn toàn khen
Hoàn toàn bị chúng chê gièm
Hoàn toàn chẳng có khen luôn, chê hoài!
Trí nhân thâm xét hằng ngày
Khen bậc giác hạnh đủ đầy uy nghi
Sáng trong như tám vàng y
Có ai lại dám chê khi các ngài
Chư thiên, phạm đế, loài người
Cũng đều hoan hỷ hết lời tán dương!

231.232.233.234.

Giữ thân, phải biết canh phòng
Gìn thân, bảo vệ hết lòng nay mai!
Xả ly hành ác mới tài
Trang nghiêm thân hạnh, hỡi ai, mặc dầu!

Gìn ngôn, giữ khẩu phải phòng
Khẩu ngôn bảo vệ hết lòng mới hay!
Xả ly ác khẩu, làm ngay!
Trang nghiêm khẩu hạnh mới tày trượng phu!

Gìn tâm, giữ ý phải phòng
Ý tâm bảo vệ hết lòng mới hay!
Xả ly ác ý - làm ngay!
Trang nghiêm ý hạnh mới tày trượng phu!

Người khôn biết chế phục thân
Chế ngăn lời nói do sân ác hành
Thu thúc tâm ý trong lành
Khéo thay! bảo vệ ba sanh nghiệp này!

---o0o---

XVIII. CẦU ƯỚ

235.

Thân người chiếc lá úa tàn
Hái đao diêm sứ hiện đang đón chờ
Than ôi! cái chết đến giờ
Đường xa chẳng có dự hờ tư lương!

236.

Tự xây hòn đảo mà nương
Tinh cần gấp rút dọn đường tuệ tri
Gỡ bao nợ bợn ngu si!
Mở cửa thánh địa ra đi nhẹ nhàng!

237.

Đời người sự sống sắp tàn
Cứ thêm mỗi bước mỗi gần tử vong!
Bên đường chỗ nghỉ cũng không
Xa xăm chẳng có dự phòng tư lương!

238.

Tự xây hòn đảo mà nương
Tinh cần gấp rút dọn đường tuệ tri

Gỡ bao dục vọng mê si
Tử sinh quyết chẳng lộn đi, trở vào!

239.

Từ từ, chút chút mà hay
Từng sát na một gỡ ngay ác mầm!
Thợ vàng lọc bụi trong ngàn
Cũng dường thế ấy chất dần ứ nơ!

240.

Rỉ sét vốn từ sắt sanh
Ăn mòn tiêu hoại rất nhanh sắt này
Hành động bất hảo, biết hay!
Tự nghiệp, tự dẫn trắng tay, khốn cùng!

241.

Không tụng niệm: rỉ sét kính!
Không chùi lau: rỉ sét sinh cửa nhà!
Biếng nhác: sắc đẹp rỉ nhòa!
Canh phòng sơ hở, rỉ trà trộn ngay!

242.

Tà hạnh nơ ứ đàn bà
Bỏn xén nơ ứ đàn na các hàng
Ác pháp nơ ứ thế gian
Đời này, đời kế ngập tràn khổ đau!

243.

Trong hàng cầu ứ, dẫn đầu:
Là vô minh bỏn, bợn sâu, dính dầy!
Sa môn khởi tuệ lia ngay!
Thành bậc vô nhiễm, trắng tay, sạch làu!

244.245.

Đễ thay! lỗ mảng, trên trợ!
Chẳng lòng hổ thẹn, trộm hờ cắn sau!
Quạ đen, người - có khác đâu!
Những kẻ tự phụ, cứng đầu kiêu căng!

Nhiễm ô, xác xược, huênh hoang,
Sống như vậy đó, dễ dàng lắm ôi!

Khó thay! biết hổ thẹn rồi
Lại còn tinh khiết sống đời trăng gương
Có tâm dứt bỏ, khiêm nhường
Sáng trong, vắng lặng tuệ hương ngát ngào!

Khó thay! biết hổ thẹn rồi
Lại cầu thanh tịnh mà noi hướng về
Vô tư, khiêm hạ, lìa mê
Trăng trong, sao sáng đề huề hai vai!

246.247.

Kẻ nào vọng ngữ, sát sanh
Trộm của thiên hạ, đành hanh vợ người
Rượu say, ma túy dễ duôi
Là tự đào lỗ chôn vùi thế gian

248.

Hỡi này, những kẻ thiện hiền!
Chế ngự điều ác, chẳng nên khinh thường
Ái tham, tội lỗi lỡ vương!
Cuốn vào cảnh khổ miên trường đón đau!

249.250.

Người ta bố thí do tin
Do tâm hoan hỷ hằng vin pháp lành
Có người đổ ky, ty ganh
Thức ăn, vật uống dâng dành tỳ kheo!
Người như vậy, rước khổ theo!
Đánh mất yên tĩnh, lại đeo ác tâm
Hãy mau cắt đứt gốc nhân
Phải mau nhổ tiệt căn sân tị hiềm
Người như vậy, thật là hiền
Ngày đêm mát mẻ, chẳng phiền, được an!

251.

Lửa tham ghê lắm ai ơi!
Hận sân cũng vậy, đốt người, đốt ta!
Lưới nào bằng lưới si ma?
Sông nào sánh được ái hà dòng sâu?

252.253.

Lỗi người thì dễ thấy ngay!
Lỗi ta khó thấy, khó hay đường nào
Lỗi người tử mĩ bói đảo
Tìm trấu trong gạo, đếm sao trời mờ

Lỗi ta, ta dẫu, ta ngờ
Ta còn che đậy, giả vờ nguy trang!
Bẫy chim, ta trốn trong hang!
Chơi bài thì lại dối gian dẫu bài!

Những ai chăm thấy lỗi người
Dễ sanh ác ý nói lời dèm pha
Người như vậy còn rất xa
Xa đường thiện trí xa nhà hiền nhân!

254.255.

Hư không chẳng có vết chân
Bên ngoài ¹¹ chẳng có xuất trần sa môn!
Chúng sanh hý luận đa ngôn
Nư Lai hý luận sạch trơn, sạch lầu!
Hư không chẳng có vết chân
Bên ngoài chẳng có xuất trần sa môn
Các hành chẳng phải trường tồn
Phật không dao động đâu còn hữu vi?

---o0o---

XIX. PHÁP TRỤ

256.257.

Làm quan phải biết công minh
Chẳng nên hấp tấp lý tình chẳng phân
Cho hay là bậc trí nhân
Phải, trái thận trọng - thước, cân rõ ràng!

Chớ nên thủ thuật dối gian
Phải theo pháp, luật đàng hoàng phân minh
Chẳng nên chuyên chế ép hình
Sống đúng như vậy, xứng vinh trí hiền!

258.

Nói nhiều, học rộng: đa văn?
Xứng danh bậc trí giữa Tăng đoàn này?
Vô sân, vô úy mới hay!
Mới là bác học, mới tày đa văn!

259.

Thuộc lòng giáo pháp, nói nhiều
Mà không trì pháp, gõ kêu rỗng thùng!
Ít nghe, sở học có chừng
Mà chuyên trì pháp, danh lừng suốt thông!

260.

Phải đâu trưởng lão sa môn
Phải đâu đầu bạc, thượng tôn Tăng đoàn?
Tuổi cao, trí kém, ươn gàn:
"Sư già rỗng tuếch" xứng mang danh này!

261.

Vị nào chân lý lên đường
Tự chế, vô hại Chẳng vương nhiễm gì
Sống đời chánh hạnh, tuệ tri
Xứng danh trưởng lão, xứng vì sa môn!

262.

Phải đâu hùng biện đa tài
Hình dong đẹp đẽ thành người thiện lương?
Nếu còn ganh dính, ngã vương
Thì còn xa lắm con đường trí nhân!

263.

Cắt đứt trọn vẹn thúc thàng
Ganh, tham búng gốc, ngã căn tận trừ
Diệt sân, thanh tịnh tâm tư
Người như vậy đây xứng từ trí nhân!

264.265.

Cái đầu trọc lóc phải chăng
Dối trá, vô hạnh gọi rằng sa môn?
Gỡ bao nợ bợn tâm hồn
Tỷ Kheo trí hạnh chánh chơn mới là!

266.

Chẳng vì bình bát xin ăn
Mà do an tĩnh lục căn lục trần
Sống đời tri túc, tri ân
Dự hàng khát sĩ, dự phần sa môn!

267.

Với ai thiện, ác vượt qua
Sống đời phạm hạnh không nhà thiêng liêng
Gẫm suy thế giới đảo điên
Những người như vậy, thiện hiền sa môn!

268.

Ngu si, im lặng tịnh bình
Phải đâu ẩn sĩ, vô mình tự khoe!
Cầm cân thiện, ác không mê
Là bậc thanh tịnh, danh đề xứng tên!

Phải đâu im lặng tịnh bình
Người ngu si nọ xưng mình ẩn cư?
Tốt làm, xấu lánh, ai chừ!
Là bậc thanh tịnh, danh như xứng người!

269.

Chọn lành, xa ác lâu rồi
Mới là ẩn sĩ sống đời ẩn cư
Thế gian thông suốt nhiên như
Thánh hiền thanh tịnh chân sư đời này!

270.

Tự xưng cao quý thượng lưu
Mà còn giết hại oan cừu sinh linh!
Từ tâm, vô hại hữu tình
Mới thật cao quý, cao minh cõi người!
Tự xưng vô thượng ở đời
Máu đào họa hại, xương phơi hữu tình
Tâm từ rải khắp chúng sinh
Sống đời vô hại, quang minh cao hiền!

271.272.

Chi nhờ học rộng biết nhiều

Đầu đà khổ hạnh hay lều ả cư
Hoặc do tâm định an như
Tự cho hưởng phúc khước từ Thánh lưu?!
Sa môn tự mãn, tự kiêu
Coi chừng tâm trí còn nhiều nhiễm ô!

---o0o---

XX. ĐẠO

273.274.275.276.

Tối cao: bát chánh con đường!
Tối cao: tứ đế tỏ tường khổ ai!
Tối cao: chẳng đắm trong ngoài!
Tối cao: pháp nhãn giữa loài hai chân!

Đó là "duy nhất con đường"
Chẳng lối nào khác: "thanh lương kiến phần"
Ma vương nhìn ngắm, than thầm,
Lo âu, sợ hãi thể nhân đi vào!

Lối này nếu quyết đi theo
Ái hà khô cạn, rêu bèo tang thương!
Như Lai chỉ dạy Con đường
Chặt lia gai chướng thanh gươm "tuệ phân"!

Ra đi nỗ lực tâm tư
Như Lai là bậc đạo sư chỉ bày
Ai người giới hạnh đủ đầy
Ma vương đâu dễ buộc dây kéo hoài!

277.278.279.

Khi tuệ quán chiếu tỏ tường
Các hành vốn dĩ vô thường xưa nay,
Thoát ly khổ não, đọa đày
Là thanh tịnh đạo, ai rày chớ quên!

Khi tuệ quán chiếu tỏ tường
Các hành vốn dĩ đau thương, khổ nản
Thoát ly phiền não chán nhàm
Là thanh tịnh đạo, Niết bàn tìm đâu?

Khi tuệ quán chiếu tỏ tường
Các pháp vô ngã chẳng thường là ta
Thoát ly phiền não, ác ma
Là thanh tịnh đạo, chẳng xa lối về!

280.

Tuổi trẻ sức lực dồi dào
Lại sống buông thả, lao chao biếng lười!
Tinh thần suy nhược, rã rời
Làm sao có tuệ mà soi Con đường?

281.

Giữ gìn lời nói chánh chơn
Hộ phòng tâm ý trắng trơn sạch lầu
Thân quen hành ác, dứt mau!
Ba nghiệp thanh tịnh, đạo mâu chứng tri!

282.

Tu thiền thì tuệ phát sanh
Không thiền thì tuệ mong manh phụt tàn!
Hữu và phi hữu hai đàng¹²
Suốt thông, nỗ lực dễ dàng tuệ tăng!

283.284.

Hãy đốn rừng! chẳng chặt cây!
Là rừng đục vọng ần đầy quỷ ma!
Rừng to, rừng nhỏ không tha!
"Không rừng" mà sống, gọi là sa môn!

Cho dầu một bụi cỏ con
Nữ nam ái luyến vẫn còn chồi leo
Ái kia cứ buộc, cứ đeo
Bê đòi vú mẹ, bám theo, dính hoài!

285.

Dây tình xin chớ xót thương
Cắt lia cành nọ, sen vương thu tàn
Nuôi chi những buộc, những ràng
Sống đời an tịnh: Con đàng Tôn Sư!

286.

Mùa mưa ta sống ở đây
Hạ này cũng vậy, thu rày đi đâu?
Người ngu tính chuyện dài lâu
Có nghe sự chết gõ đầu hỏi thăm?

287.

Những ai say đắm thế gian
Bám vào con cái vào đàn vật nuôi
Sự chết cũng cuốn theo người
Nhu làng mê ngủ, lũ trôi chẳng ngờ!

288.289.

Lấy ai để bảo trợ ta?
Họ hàng con cái hay cha mẹ mình?
Khi mà sự chết rập rình
Cô đơn chịu nghiệp vắng thình chẳng người!

---o0o---

PHẦN 3

XXI. TẠP LỤC

290.

Xa lìa hạnh phúc nhỏ nhoi
Tìm hạnh phúc lớn để soi hướng về
Lạc nhỏ, bậc trí không mê!
Quyết hái lạc lớn: bỏ đề tám bông¹³

291.

Cứ gieo đau khổ cho người
Để tìm hạnh phúc, nực cười lắm thay!
Kẻ ngu thù hận trói tay
Bị lôi, bị siết, bủa vây oán cừ!

292.

Việc đáng thì lại không làm
Việc không thích đáng lại chăm dính vào
Người ngu ngã mạn tự hào
Lậu hoặc tăng trưởng khác nào bìm leo!

293.

Những người cần mẫn siêng năng
Niệm thân, quán tưởng thường hằng chẳng lơi
Chỉ làm việc thích đáng thôi
Ngã mạn, lậu hoặc khó mời nầy sanh!

294.

Sau khi giết "cha mẹ" rồi¹⁴
Giết hai vua¹⁵ nọ hết đời hiếu tranh!
Chém tên quốc khổ đại thần¹⁶
Diệt luôn lãnh thổ quan quân tùy tùng¹⁷
Được rồi quốc độ mệnh mông
Bậc vô ưu sống thong dong bốn mùa!

295.

"Mẹ cha" đã giết, đã chôn
Và hai vua Bà-la-môn, chém ngành!
Đoạn viên hồ tướng thứ năm¹⁸
Bậc vô ưu sống cõi hằng vô sinh!

296.297.298.299.300.301.

Đệ tử đức Gotama
Ngày đêm tỉnh giác Phật đà niệm luôn
Chăm chuyên trú niệm tinh cần
Nằm, ngồi, ăn, nói nhất tâm niệm hoài
Đệ tử của đức Như Lai
Ngày đêm tỉnh niệm trọn bài Đạt ma
Luôn luôn tỉnh niệm Tăng già
Như người canh cửa lơ là chẳng nên!

Đệ tử của đức Đại hiền
Ngày đêm tỉnh giác trú thiền niệm tâm
Đệ tử đức Chuyển pháp luân
Ngày đêm tỉnh giác chuyên cần tấn tu
Niềm vui vô hại vô thù
Nằm ngồi ăn nói công phu thiền hành
Đệ tử của đức Vô sanh
Ngày đêm tỉnh giác, trong lành, hỷ an
Thân tâm trú niệm chu toàn
Vui đời thiền quán xứng hàng sa môn!

302.

Khó thay đời sống xuất gia!
An vui đời sông không nhà, khó hơn!
Tại gia, phiền não dập dồn
Lại khó hơn nữa, sầu buồn kéo lôi!
Bạn bè không hợp, chán ôi!
Làm người lữ khách luân hồi, càng thương!
Vậy nên đừng gót đoạn trường
Theo chi, biết khổ, vẫn bưng chải hoài!

303.

Đức tin, giới hạnh tròn đầy
Danh thơm, tài sản:¹⁹ Sa môn có rồi!
Đi đâu cũng được đón mời
Cung nghinh, quý trọng phúc trời dám so?

304.

Cao cao núi tuyết Hy ma
Người lành cũng vậy, ở xa thấy liền
Mũi tên bay giữa đêm đen
Kẻ xấu tánh nét, ai thềm biết cho!

305.

Với ai thích sống cô đơn
Độc hành lặng lẽ - chánh chơn tự lòng!
Ngồi nằm, tâm ý thanh trong
Rừng sâu khả ái thật không phụ người!

---o0o---

XXII. ĐỊA NGỤC

306.

Vọng ngôn, vọng ngữ, nói quàng!
Chết sanh khổ cảnh thở than nỗi gì?
Làm rồi lại chôi quách đi!
Hai tên một giuộc: a tỳ, tiện nhân!

307.

Xuất gia tâm chẳng xuất gia!
Bao nhiêu xấu ác "trong nhà" còn y!

Lòng đầy hươu vượn sên si
Mở cửa địa ngục mà đi hưởng nhàn!

308.

Thà rằng sắt đỏ nuốt tươi!
Thà rằng lửa hực dầu sôi dạ dày!
Còn hơn ngựa bát trên tay
Ăn nhờ vật thực, đông tây tín thành
Người ngu chẳng niệm điều lành
Thân tâm ác giới, loạn hành nhớ cho?!

309.310.

Tà dâm, tà vạy vợ người
Bốn điều bất hạnh đến thời phải vương:
Một chịu họa hại tai ương
Hai là khó ngủ dạ thường lo âu
Ba, đời phỉ nhỏ ngập đầu
Bốn đọa địa ngục,
đâm sâu, cột đùm!

Tội đây, phải vác, phải bung
Bất hạnh chạy đuổi, còng lưng mà bò!
Khoái lạc mảnh tợ đường tơ
Lại hoảng, lại sợ vui so thắm gì!
Luật vua hình trọng kéo đi!
Gặt quả khốc liệt dính chi vợ người!

311.

Ai người lấy cỏ kusa?
Nếu tay vụng nắm thịt da cắt lia!
Hạnh sa môn cũng thế kia!
Gìn thân không khéo, dao lia chém mình!

312.313.

Một điều dễ dãi buông lung
Một điều ô nhiễm khởi cùng ác tri
Một điều phạm hạnh đáng nghi
Lòng chưa vững chắc mong gì tốt hơn?!

Có điều phải, hãy nên làm
Tiến từng bước một, kiên gan hành trì

Đời tu sĩ có ra gì:
Dễ duôi, tung bụi, càng khi càng mờ!

314.

Không nên làm xấu hay hơn
Dẫu là ác nhỏ, khổ buồn về sau!
Hãy nên làm tốt, làm mau!
Điều lành, mai hậu chẳng cầu cũng vui!

315.

Như trên ải trấn biên thù
Quan quân bảo vệ chẳng uy giặc ngoài
Thân tâm phòng hộ, hỏi ai!
Sát na biếng trễ, "gia tài" còn đâu?
Bỏ qua cơ hội lần đầu
Đọa vào khổ cảnh ruột rêu thối gan!

316.317.318.319.

Thẹn thua những việc quàng xiêng!
Lại không hổ thẹn chuyện nên thẹn thua!
Ai người tà kiến vậy kia?
Bàng sanh ác thú, cỡi hia nhảy vào!

Sợ hãi những chuyện gì đâu
Lại không hãi sợ, lo âu đáng điều
Ôm ấp tà kiến ấy nhiều
Người ngu đọa khổ, chẳng "siêu" được nào!

Không chi, lại thấy lỗi lầm
Lỗi lầm lại nghĩ tầm ngàm là không!
Người ngu tà kiến, si ngông
Rơi vào cảnh khổ, đi tong cuộc đời!

Việc sai thì bảo rằng sai
Việc đúng, thấy đúng ai ngoài trí nhân?
Đi đâu chánh kiến theo chân
Khói sương khinh khoát - nhàn vân gót hài!

---o0o---

XXIII. VOI

320.

Thót voi đứng giữa trận tiền
Hứng bao mũi đạn lẫn tên sá gì!
Như Lai chịu đựng ác tri
Nhẫn nại ác giới, ngu si lòng người

321.

Ngựa voi đã luyện, đã thành
Con nào thuần nhất để dành vương quân
Cao thượng nhất giữa nhân quần
Chịu đựng phỉ báng, dao đâm tiếng lời!

322.

Con la tinh thực, quý thay!
Ngựa kỳ, ngựa ký tung mây, quý là!
Quý hơn: voi lớn có ngà!
Quý hơn tất cả: chính ta tự điều!

323.

Lừa, voi hay ngựa tinh thuần
Đưa ta ngàn dặm đến gần tự do?
Có người "tự chế con đò"
Núi sông chẳng ngại, vượt bờ tới nơi!

324.

Voi con thân rỉ tanh hôi
Quay cuồng bắt trị đến hồi phát điên
Bỏ ăn, bỏ uống, chảy ghèn
Nhớ rừng, nhớ mẹ bao phen phá chuồng!

325.

Những người hôn ám, ngu si
Ham ăn mê ngủ, li bì thối thây
Heo no nằm đông cứng nhầy
Thai bào sanh thú kiếp này, kiếp kia!

326.327.

Trước kia phóng túng quen nề
Chạy theo dục lạc, u mê ở đời

Nhưng nay niệm phục được rồi
Nhu dùng móc sắt khiến voi tài tình!

Voi kia chân ngập xuống sinh
Kiên trì nỗ lực tự mình thoát ra!
Sa môn: chánh niệm làm "đà"
Kiên trì nỗ lực, nhảy xa khổ đò!

Voi kia chân bị sa lầy
Kiên trì nỗ lực, thoát ngay khỏi sinh
Sa môn chánh niệm giữ mình
Kiên trì nỗ lực, khổ sinh bước ngoài!

328.329.

Ra đi trên bước đường đời
Gặp được thiện trí: đáng người làm quen!
Học chân thật, học dịu hiền
kết bằng, vui sống vượt miền hiểm nguy!

Xa xăm vạn dặm độc hành
Kết bạn thiện sĩ phúc lành lắm thay!
Học tâm, học trí đủ đầy
An vui, chánh niệm - vượt ngay hiểm nghèo!
Ra đi trên bước đường đời
Nếu không gặp bạn là người trí nhân
Là người tuệ hạnh trong ngàn
Là người chánh niệm ân cần sớm hôm
Thà rằng vững bước cô đơn
Nhu voi chúa nợ thâm sơn một mình!
Xa xăm vạn dặm độc hành
Nếu không gặp được bạn lành cùng đi
Sẽ không tăng trưởng tuệ tri
Không thêm giới hạnh, khiêm bi cũng hoài!
Thà rằng cô độc hôm mai
Rừng sâu chúa tể mình voi hưởng nhàn!

330.

Tốt hơn, hãy sống một mình
Người ngu kết bạn đồng hành, chẳng nên!

Ác xa, rời bỏ não phiền
Chúa voi cô độc vui miền rừng xanh!

331.

Vui thay! gặp bạn lúc cần
Vui thay! biết đủ, biết ân giữa đời
Vui thay! tích đức làm rồi!
Vui thay lánh ác, Xa rời khổ đau!

Vui thay! hiếu kính mẹ già!
Vui thay! hiếu kính ơn cha vẹn toàn!
Vui thay! cung kính sa môn!
Vui thay! cung kính Thánh nhơn đời này!

Vui thay! giới hạnh trẻ già!
Vui thay! tín đức trong ta trú lành!
Vui thay! trí tuệ đạt thành!
Vui thay! ác pháp chẳng sanh nảy chồi!

---o0o---

XXIV. THAM ÁI

334.335.336.337

Biết chẳng ái dục lòng người
Dây leo nảy trọt, dễ duôi khác nào!
Kiếp này, kiếp khác bám vào
Vượn kia ham trái, thấp, cao chuyền cành!

Ai người kháng khí đê hèn
Buông lung dục vọng đua chen dối lừa
Cỏ birina gặp mưa
muộn phiền nảy nở, dây dưa dính chùm!

Ai người thiện trí đời này
Tự điều các dục, tự xây thành trì
Như nước kia chảy trọt đi
Lá sen chẳng đọng, sâu bi nào còn?
Như Lai thương dạy các con:
"Về đây tụ họp, lòng son tín thành!
Dục tham bứng gốc cho nhanh!

Như đào lấy rễ cỏ tranh khác gì
Đừng để ma vương khinh khi
Như con tràn lũ cuốn đi rác bèo!"!

338.

Cây kia dầu bị chặt rồi
Còn nguyên chùm rễ vẫn chồi nảy lên
Nếu chưa nhỏ "ái tùy miên"²⁰
Muộn sàu sanh mãi, tương duyên, tương tồn!

Cây kia dầu bị chặt rồi
Còn nguyên chùm rễ nảy chồi lớn mau
Nếu chưa diệt ái ngũ sâu
Nó còn sống mãi, khổ sàu sống theo!

339.

Ba mươi sáu ái hướng dòng²¹
Bởi do tư tưởng bởi lòng hỷ tham
Si mê, tà kiến thế gian
Theo con thác lũ ngập tràn cuốn đi!

340.

Than ôi! ái dục chảy lan
Dây leo bìm quắn mọc tràn khắp nơi
Trí nhân thấy rễ, thấy chồi
Mài gương tuệ nhãn ngồi ngồi chém phăng!

341.

Mỗi khi ái dục phát sanh
Ngũ trần chờ sẵn cuốn nhanh người vào
Mong tìm hỷ ái khác nào
Sanh, già chờ sẵn - gai rào túm chân!

342.

Kẻ bị Ái dục buộc ràng
Thỏ nằm trong rọ, kinh hoàng xiết bao!
Mong chi tính chuyện bôn đào
Thúc thẳng quẩn siết, khổ lao nhiều bề!

343.

Kẻ bị ái dục buộc ràng

Thỏ nằm trong rọ kinh hoàng xiết bao?
Sa môn không thích khổ lao
Viễn ly ái dục, mở rào như chơi!

344.

Đã tìm vui chốn rừng già
Đề mong thoát khỏi căn nhà thế gian
Nhưng kìa! chúng lại lộn quàng!
Mái xưa trở lại, buộc ràng hơn xưa!

345.346.

Bạc trí đã dạy như vậy:
"Dùng gai hay sắt làm dây chằng bền!
Nhưng lòng bám víu bạc tiền
Vợ con, tài sản cố kiên hơn nhiều!"
Bạc trí đã dạy như vậy:
"Sự trói buộc nợ là dây quá bền!
Nhu tơ mảnh, như lụa mềm
Kéo lên, trì xuống trước phiên thế gian
Có ai chẳng tiếc, chẳng màng
Cắt lia, tận diệt. lên đàng thành thoi!?"

347.

Những ai tham ái đắm say
Sẽ rơi trở lại loay hoay giữa dòng
Nhện giăng lưới, tự sa tròng
Người trí cắt đứt rỗng không, khước từ!

348.

Quá khứ, hiện tại, vị lai
Thầy trôi đi hết xa ngoài dặm không!
Bỏ thế tình, thoát qua sông
Sao lặn hụp mãi giữa dòng tử sinh?

Trôi đi! dĩ vãng trôi đi
Tương lai cũng vậy, chẳng gì, trôi luôn!
Hiện tại theo nước chảy sông
Chẳng gì chứa giữ. vui buồn thoáng xa!
Ôi nhân sinh, kiếp người ta!
Phủi chân tất cả bước qua cõi này

Sao đành sanh tử vương vây?
Bờ kia giải thoát nước mây thanh bình!

349.

Người kia tư tưởng chẳng lành
Nuôi lớn đục lặc nầy sanh tâm hôn
Ái tham như nước thông nguồn
Nước càng chảy mãi ái duồn tăng thêm
Là dây trói buộc chắc bền
Mà ma vương đã xỏ xiềng tặng đời!

350.

Người kia vui thích niệm lành
Chế ngự đục lặc chẳng sanh tâm hôn
Ái tham cắt mạch nước nguồn
Nước kia khô cạn, ái còn ần đâu?
Bứt dây trói buộc hai đầu
Ma vương ngơ ngác, trước sau khó tìm!

351.

Tới đích, sợ hãi bỏ xa
Dục tham lưu lạc, không nhà mà nương!
Mũi tên sanh tử chẳng vương
Thân này thân cuối, biết phương nào tìm?

Mục tiêu vị ấy đạt rồi
Gỡ hết lo sợ gỡ mối dục tham
Mũi tên sinh tử bắn quàng!
Thân này chẳng dính, biết đàng nào truy?

352.

Ái không, chấp thủ cũng không
Ngũ nguyên vô ngại, suốt thông tứ từ
Trước sau cú pháp nhiên như
Biện tài, thiện xảo, kinh thư lòng mình
Bạc như vậy quả vô sinh
Vĩ nonh, đại trí, tuệ minh khó lường!

353.

Mọi thí, pháp thí vô song!
Hương thơm thù thắng -chẳng đồng pháp hương,

Niềm vui "pháp hỷ" khó lường
Ái diệt tối thượng, khổ ương tận lia!

354.

Tài sản làm hại người mê
Nhưng không hại kẻ "kết bè" vượt sông!
Tham giàu đã hại mình xong
Còn đim kẻ khác trong dòng nước đen!

355.

Như Lai tất cả vượt qua
Vượt qua trời buộc căn nhà thế gian
Như Lai tất cả phục hàng
Thấy rõ tất cả hỗn mang lòng người!
Như Lai ái dục diệt rồi
Suốt thông vạn pháp sống đời thẳng tri
Thoát tất cả, chẳng vương gì
Như Lai ai sánh? nói chi là thầy!

356. 357. 358. 359

Cỏ dại tai hại ruộng đồng
Tham lam nhiễm độc giữa lòng thế gian
Quý thay, những bậc "ly tham"!
Cúng dường vị ấy phúc vàng kết xây

Cỏ dại tai hại ruộng đồng
Sân hận nhiễm độc giữa lòng thế nhân
Quý thay, những bậc "ly sân"!
Cúng dường vị ấy phúc ân dồi dào!

Cỏ dại tai hại ruộng đồng
Si mê nhiễm độc ai không thấy gì
Quý thay, những bậc "ly si"!
Cúng dường vị ấy, phước đi, phước về!

Cỏ dại tai hại ruộng đồng
Ái dục nhiễm độc chẳng hòng chữa ai!
Quý thay, dục ái bỏ ngoài
Cúng dường vị ấy phúc đài kết hoa!

---o0o---

XXV. TỖ KHEO

360.

Lành thay! mắt được hộ phòng!
Lành thay! tai được "ngắm trông" kỹ càng!
Lành thay! mũi được an toàn
Lành thay! lưỡi được bảo ban, dè chừng!

361.

Lành thay! thân được hộ phòng
Lành thay! lời nói giữ không vọng quàng!
Lành thay! ý được buộc ràng!
Lành thay! tất cả bảo toàn chẳng lo!
Tỳ kheo muốn thoát khổ đời
Canh phòng mọi điếm khắp nơi, trọn mình!

362.

Tay chân đã chế ngự rồi
Thu thúc tâm ý, nói lời chánh chơn
Vui thích thiên định, cô đơn
Tri túc, tự tại biết ơn mọi người
Đến đi chẳng dính bụi đời
Sống được như vậy rạng ngời tỳ kheo!

363.

Lành thay! miệng lưỡi thiện tài!
Nói năng điềm đạm, khoan thai, dịu dàng!
Nghĩa kinh khéo giảng giọng vàng
Chẳng kiêu, chẳng mạn xứng hàng tỳ kheo!

364.

Ăn cư với giáo pháp này
Thỏa thích giáo pháp suy ngày, tưởng đêm!
Tỳ kheo như vậy đáng khen!
Giáo pháp cao thượng kê bên chẳng lia!

365.

Vật của mình lại coi khinh
Vật người có được lại sinh tỳ hiềm
Tham, ganh xao động chẳng yên
Tỳ kheo như vậy, định thiên khó thay!

366.

Dầu được chút ít vật thôi
Hàng luôn biết đủ, quý người, trọng ân
Tỳ kheo chánh mạng nuôi thân
Chư thiên ái kính, xa gần tán dương!

367.

Không chấp ta và của ta
thân tâm thấy rõ chỉ là sắc danh
Xa rời phiền não, vô minh
Người như vậy đây thật tình tỳ kheo!

368.

Tỳ kheo ăn nấu tâm từ
Hỷ hoan giáo pháp, an như, tín thành
Chúng đạt trạng thái trong lành
Thấy rõ tịch tịnh các hành hữu vi!

369.

Rỗng không thuyền tát nước rồi
Rỗng không, thuyền nhẹ chèo bơi nhẹ hều!
Tham sân theo đám rong bèo
Thuyền xuôi biển giác Tỳ kheo xứng người!

370.

Tỳ kheo cắt đứng năm dây²²
Vượt qua năm ái²³ bủa vây lối về
Tấn tu năm pháp bò-đề²⁴
Vượt con lũ lớn, dòng mê, xứng người!

371.

Hỡi tỳ kheo! hãy tham thiền
Buông lung dục lạc phải nên dè chừng!
Nếu nuốt cục sắt đỏ hừng
Bị thiêu bị đốt, nhớ đừng khổ than!

372.

Không trí tuệ: không định thiền!
Không định thiền: biết tuệ duyên chỗ nào?
Niết bàn giải thoát tối cao
Đủ đầy định tuệ, bước vào như không!

373.

Vào nơi ần nấu cô đơn
Giữ lòng an tĩnh chánh chơn ly trần
Hân hoan phỉ lạc siêu nhân
Tỳ kheo như vậy, hưởng phần pháp hương!

374.

Hằng chuyên quán niệm tự thân
Pháp sanh, pháp diệt thấy gần thấy xa!
Vui thay! các uẩn tiêu ma!
Bậc bất tử biết rõ là vô sanh!

375.

Tỳ kheo có trí, có cần
Tri túc, tự chế, lục căn bảo toàn
Thu thúc giới bổn nghiêm trang
Vật dùng chánh mạng, bạn vàng kết giao
Tấn ích, lợi lạc xiết bao!
Khiêm nhu, thanh tịnh, phiến lao nào còn?

376.

Khi giao tiếp, lúc vào ra
Khiêm hư, thuần hậu, nét na tiếng lời
Hỷ an, niệm niệm chẳng rời
Tâm hồn không bận, một đời vô ưu!

Tiếp giao thân thiện mọi người
Đoan trang, nho nhã, ý lời thanh tao!
Hỷ an, niệm niệm ngọt ngào
Tâm hồn không bận, khổ lao tận lìa!

377.

Như cành hoa vassikà
Tự quăng bỏ lấy cánh già úa hương
Chư tỳ kheo cũng như đường
Tham sân tướt cọng, chẳng thương cọng nào!

378.

Những người thân, khâu tĩnh an
Ý cũng an tĩnh, khéo nhàn, khéo tu!

Bỏ xa thế sự bụi mù
Là bậc tịch tịnh xứng từ tỳ kheo!

379.

Con ơi! hãy cứ thật tình
Tự tri, tự kiểm xét mình mới hay!
Canh phòng giác tỉnh đêm ngày
Chánh niệm được lạc, có ngay chẳng cầu!

380.

Chỉ ta mới bảo vệ ta
Chỉ ta nương tựa chẳng là khác ai!
Tự mình điều phục hôm mai
Như khách buôn ngựa khéo tài kèm cương!

381.

Tỳ kheo giáo pháp tín thành
Thọ hưởng pháp lạc trong lành hân hoan
Để sao chúng được tĩnh an
Các hành tịch tịnh, lạc bang nào tìm?

382.

Tỳ kheo nhỏ tuổi mặc dầu
Tự thân cần quán, pháp mầu siêng tu
Vàng trắng thoát đám mây lu
Chiếu soi rõ rờ cõi mù thế gian!

---o0o---

XXVI. BÀ-LA-MÔN

383.

Hỡi này, người Bà-la-môn!
Hãy mau tỉnh tấn cắt dòng mà đi²⁵
Bao nhiêu ái dục viễn ly
Các hành đoạn diệt, vô vi chính người!

384.

Khi người tuê, định đủ đầy
bờ kia sẽ đạt, ở đây, tức thì!

Bao nhiêu thẳng thúc đoạn ly
Bà-la-môn đã chứng tri tỏ tường!

385.

Bên này sông, bên kia sông
Cả hai không có, cũng không bờ nào!
Thoát ly phiền não buộc rào
Bà-la-môn gọi đúng sao, danh người!

386.

Tu thiền ly nhiễm, vô trần
Sống đời ẩn dật tinh cần sớm hôm
Hoàn thành mục đích chánh chơn
Nhu Lai gọi, Bà-la-môn chẳng nhằm!

387.

Mặt trời chiếu sáng ban ngày
Mặt trăng soi rạng nước mây đêm dài
Gươm đao, nhưng giáp ngời ngời
Đức vua, quân lính khắp nơi trận tiền
Bà-la-môn lúc định thiền
Ánh sáng rực rỡ xóa miền tối đen
Nhưng vinh hạnh suốt ngày đêm
Hào quang đức Phật vô biên mé ngàn!

388.

Dứt ác gọi Bà-la-môn
Sống đời an tịnh -Sa môn chính là
Tự mình cầu uest lìa xa
Tu sĩ ẩn dật, xuất gia, đúng từ!

389.

Đánh đập phạm chí, không nên!
Phạm chí đánh trả không kèm nổi sân
Người đánh xấu hổ một phần
Còn người đánh lại nhiều lần xấu hơn!

390.

Phạm chí không trả thù ai
Là điều lợi ích lâu dài về sau!

Khi dứt ái luyến vọng cầu
Tâm hại chận đứng, khổ sâu tự tiêu!

391.

Với người ba nghiệp ác xa
Là thân khẩu ý ôn hòa, vô vi
Ngày đêm tỉnh giác hộ trì
Bà-la-môn ấy đúng vì danh xưng!

392.

Hiểu thông giáo pháp nhờ ai
Từ bậc Toàn Giác Như Lai giáo truyền?
Như phạm chí thờ lửa thiêng
Ta phải thành kính khắc tên đá vàng!

393.

Chẳng vì bện tóc, thọ sanh
Chẳng vì giai cấp thanh danh gia đình
Với ai chơn hạnh, tuệ minh
Bà-la-môn ấy xứng vinh gọi là.

394.

Người ngu kia có ích gì
Đầu thì bện tócáo thì da dê!
Bên trong ác ứ, u mê
Bên ngoài trang sức thối nề chơn tu!?

395.

Đắp y vải lượm bên đường
Gân xanh lồ lộ trơ xương, ốm gầy
Rừng sâu thiền định tháng ngày
Cô đơn phạm chí, ai tẩy danh xưng?

396.

Phải đâu do cha mẹ sanh?
Thai bào dòng giống mà thành Bla-môn?
Nó chỉ là tên gọi suông
Níu đeo cầu ứ nổi guồng đục tham!?
Không phiền não, chẳng buộc ràng
Mới là phạm chí, dự hàng chơn tu!

397.

Cắt đứt rề má, dây mơ
Đoạn lia trói buộc chẳng lo sợ gì
Vượt xa dính mắc hữu vi
Như Lai sẽ gọi, đúng vì Bla-môn!

398.

Bỏ dây nọng, bỏ dây cương²⁶
Đai da²⁷ cùng với các phùng thèo leo²⁸
Đập tan trục, chốt²⁹ buộc đeo
Bla-môn, phạm chí tên theo tâm người!
Bỏ dây cương, bỏ đai da
Bỏ luôn dây nọng, giết ma ngủ ngầm
Đập tan trục, chốt ngu đàn
Làm người sáng suốt dự phần Bla-môn!

399.

Người không tức giận bao giờ
Trước lời phỉ báng: lặng tờ, nín thinh!
Dầu cho roi trượng phạt hình
Lấy đức nhẫn nại làm binh hộ phòng
Tâm từ rải khắp hư không
Những kẻ như vậy xứng dòng Bla-môn!

400.

Người mà vô hận, vô sân
làm tròn bốn phận, tự tâm, tự điều
Ly tham, cắt bước tiêu điều
Đúng bậc phạm chí chẳng nhiều lắm đâu!

401.

Lá sen chẳng giữ mưa sa
Đầu kim chẳng dính hạt hoa cải vàng
Vô y, vô nhiễm thế gian
Những người như vậy xứng làm Bla-môn!

402.

Ở đây, ở thế gian này
Ai người thấy khổ, diệt ngay khổ sầu

Bỏ gánh nặng xuống bên cầu
Sống đời giải thoát đừng đầu Bla-môn!

403.

Người có trí tuệ thâm sâu
Nẻo tà, đường chánh đâu đâu cũng rành
Chứng tri tối thượng pháp hành
Những người như vậy trọn lành Bla-môn!

404.

Xuất gia, thế tục hai hàng
Đến đi chẳng luyến dậm ngàn thông dong
Cô đơn, thiếu dục bên lòng
Nhu lai sẽ bảo xứng dòng Bla-môn!

Xuất gia, cư sĩ chẳng thân
Non xanh vô ngại dậm trần an như
Gió xao chẳng gợn tâm tư
Cô đơn, thiếu dục, đứng từ Bla-môn!

405.

Trượng đao vị ấy bỏ rồi
Chúng sanh vô hại, với đời vô sân
Cũng không xúi bẩy hại ngàm
Lòng từ quảng đại chẳng làm Bla-môn!

406.

Thân thiện giữa đám nghịch thù
Giữa người hung dữ ôn nhu, ôn hòa
Vô nhiễm giữa cõi trần sa
Những vị như vậy chính là Bla-môn!

407.

Tham sân chẳng dính vào lòng
Ngã kiêu, tật đố thấy dòng nước trôi
Hạt cải kia - đầu kim rơi!
Những người như vậy sống đời Bla-môn!

408.

Nói lời chẳng mất lòng ai
Dựng xây, chân thật, hòa hài, ôn nhu

Nói lời thâm thiết, bi từ
Bla-môn là vậy đúng như danh người!

409.

Vật kia dẫu ngắn hay dài
Dẫu to hay nhỏ của ai chẳng màng
Xấu tốt không lấy, không ham
Những bậc như vậy xứng làm Bla-môn

410.

Rỗng không chẳng một hy cầu
Đòi này, đòi kẻ chẳng đâu bận lòng
Thảnh thơi siêu thoát trần hồng
Những người như vậy đúng dòng Bla-môn!

411.

Người mà tham ái tiêu vong
Do nhờ trí tuệ đoạn lòng hoài nghi
Thể nhập bất tử, vô vi
Như lai sẽ gọi đúng vì Bla-môn!

412.

Người đã vượt thoát hai điều:
Cả thiện và ác - tiêu diêu cõi ngoài
Không bụi bặm, chẳng sàu ai
Những người như vậy, thiện tài Bla-môn!

413.

Lòng kia không bợn, sạch lầu
Sáng trong, vắng lặng, vui sàu chẳng xao
Ái và thù, hữu vầy chào
Bla-môn là vậy ai nào khác đâu!

414.

Vững lầy này đã bước ra
Con đường nguy hiểm thoát xa hồi nào
Đại dương đời sóng dạt dào
Xuyên qua, đi khỏi ba đào sân si

Cắt lia ái dục, hoài nghi
Tịch tịnh, vô trước thoát ly mọi miền

Chẳng còn đâu nữa "tùy miên"
Những bậc như vậy vinh hiển Bla-môn!

415.

Ai người bỏ dục đi ra
Khước từ đời sống căn nhà thế gian
Dục hữu đốt cháy tiêu tan
Những bậc như vậy dự hàng Bla-môn!

416.

Ai người bỏ ái đi ra
Khước từ đời sống căn nhà thế gian
Ái hữu đốt cháy tiêu tan
Những bậc như vậy dự hàng Bla-môn!

417.

Lìa xa hạnh phúc cõi người
Lìa luôn phước báu cõi trời cao sang
Thoát bao cám dỗ huy hoàng
Những bậc như vậy đồng hàng Bla-môn!

418.

Thản nhiên: ưa ghét hai bờ!
Sanh y lìa đoạn lặng tờ tâm tư
Thế gian chiến thắng trượng phu
Bà-la-môn gọi cho dù là ai!

419.

Là người hiểu rõ hoàn toàn
Sự sống, sự chết các hàng chúng sanh
Không ái luyến, đào thoát nhanh
Tự mình giác ngộ xứng danh Bla-môn!

420.

Đã lậu tận, dứt sanh y
Châm dứt thọ mạng ra đi phương nào?
Chư thiên đâu thấp hay cao
Dạ ma, nhân loại biết sao mà lần?
Là La hán, là thánh nhân
Là bậc tối thượng, xuất trần Bla-môn!

421.

Ai mà quá, hiện, vị lai
Sống không sở hữu, trong ngoài sạch lau
Sạch lau cũng chẳng mắc câu
Những người như vậy đứng đầu Bla-môn!

422.

Ví như trâu chúa kiêu hùng
Đại sĩ, vô úy, vô cùng quý cao
Bậc chiến thắng cả trần lao
Tuệ tri, giác ngộ - khác nào Bla-môn!

423.

Ai đời trước thấy rõ ràng
Cảnh khổ đọa xứ, cảnh nhàn chư thiên
Đã tận sanh diệt các miền
Trí tuệ cao viển tự viên, tự thành
Mâu ni, đạo sĩ đã đành
Là bậc bất tử, tên danh Bla-môn!

-ooOo-

**"BỘ THÍ, PHÁP THÍ VÔ SONG
HƯƠNG THƠM THÙ THẮNG CHẴNG ĐỒNG PHÁP HƯƠNG
BẬC TRÍ BIẾT CÁCH CÙNG ĐƯỜNG
KIẾN TRI CHƠN CHÁNH - CON ĐƯỜNG PHÚC VINH"**

--- oOo ---

HẾT

¹ kiết thừng: giây buộc trời

² trú xứ ẩn mật của Thức

³ lục trần

⁴ hàm chỉ bậc Thánh

⁵ chỉ sự cấu tạo, chất chông của Ngũ uẩn

⁶ kho tàng thiện pháp

⁷ nương tựa

⁸ Niết bàn

⁹ Ba quả thánh đầu

-
- ¹⁰ A-La-Hán
¹¹ bên ngoài giáo pháp Phật
¹² hữu ái và phi hữu ái (tham và sân, cũng là hữu sắc thiên và vô sắc thiên)
¹³ Bát chánh đạo
¹⁴ ái dục, mạn
¹⁵ thường và đoạn kiến
¹⁶ luyến ái
¹⁷ 12 xứ
¹⁸ hoài nghi
¹⁹ gia tài chánh hạnh
²⁰ ái ngữ ngàm
²¹ 12 ái dục liên quan 6 căn, 6 trần - trong 3 cõi Dục, Sắc và Vô sắc
²² thân kiến, hoài nghi, giới cấm thủ, tình dục, bất bình
²³ hữu ái, phi hữu ái, ngã mạn, phóng tâm, vô minh
²⁴ tín, tấn, niệm, định, huệ
²⁵ dòng tử sanh
²⁶ nọng, cương: tà kiến, sân hận
²⁷ dai da: luyến ái
²⁸ tùy miên
²⁹ si, vô minh